

પ્રવચન નં. ૫૬ શ્લોક - ૬ તા. ૧૩-૮-૭૮ રવિવાર, શ્રાવણ સુદ-૧૦ સં. ૨૫૦૪

સમયસાર. કળશ છઠ્ઠો, શ્લોકાર્થ ફરીને થોડા. “ઈસ આત્માકો અન્ય દ્રવ્યોસે પૃથક દેખના” ભગવાન આત્માકો અન્ય દ્રવ્યોસે, કર્મ શરીર વાણી આદિ સબ દ્રવ્યોસે ભિન્ન દેખના ક્યોંકિ યે ભિન્ન દ્રવ્ય હૈ. આહાહા ! શ્રદ્ધાન કરના. અન્ય દ્રવ્યોસે ભિન્ન કરકે પૂર્ણજ્ઞાનઘન આત્મા ઉસકી શ્રદ્ધા કરના યે નિયમસે સમ્યગ્દર્શન હૈ, યે નિશ્ચયસે સમ્યગ્દર્શન હૈ. સત્ય સમ્યગ્દર્શન આ હૈ. ધર્મની પહેલી સીઢી ધર્મના પહેલાં પગથિયા- સોપાન. આહાહા !

યહ આત્માને નવ તત્વોના વિકલ્પોથી અને પરદ્રવ્યોથી ભિન્ન અંદરમાં જોવો. અંદરમાં ભિન્ન કરીને એને દેખવો, ભિન્ન કરીને એને શ્રદ્ધવો, ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન હૈ. આહાહા ! હૈ !

એ આત્મા કૈસા હૈ ? અપને ગુણ પર્યાયમેં વ્યાસ રહેનેવાલા હૈ. આહાહા ! આત્મા પહેલાં પ્રમાણકા વિષય બતાતે હૈ, કે જે આત્મા હૈ યે અપના અનંતા ગુણો ઔર અપની જે વિકારી આદિ પર્યાય ઉસમેં વ્યાપનેવાલા હૈ. કયા કહા ? (શ્રોતા:- ફરમાઈએ.) જો આત્મા વસ્તુ હજી સમ્યગ્દર્શનકા વિષય કયા, એ પીછે લેગા. સમજમેં આયા ? સમ્યગ્દર્શનકા ધ્યેય કયા હૈ, શુદ્ધનયકા વિષય કયા હૈ, કે સમ્યગ્દર્શનકા વિષય યે સબ એક હી હૈ. એ પહેલાં આત્મા અપના દ્રવ્ય જો વસ્તુ હૈ એ અપની અનંતી ગુણ શક્તિમેં વ્યાસે હૈ, ઔર અપની પર્યાય વિકૃત અવિકૃત જો અવસ્થા હૈ ઉસમેં વ્યાસે હૈ. ધનાલાલજી !

(શ્રોતા:- સમ્યગ્દર્શનવાલા આત્મા દૂસરા હૈ ?) એ નહીં એ પછી. અહીંયા નિશ્ચયનય ને વ્યવહારનય દો પ્રમાણ હૈ. પ્રમાણકા વિષય પહેલે બતાતે હૈ. પરકી સાથ કોઈ સંબંધ નહીં યે બતાના હૈ. આત્મા તો પ્રમાણરૂપ હૈ પણ પ્રમાણરૂપમેં નિશ્ચયકા વિષય આતા નહીં એકીલા. પર પર્યાયકા ભી વિષય આતા હૈ, વો કારણ અહીંયા તો પરદ્રવ્યસે ભિન્ન શરીર કર્મસે ભિન્ન, અપના ગુણ પર્યાયસે વ્યાસ એસા આત્મા હૈ, બસ. ઉસમેં તો એસા સિદ્ધ કિયા કે અપના ગુણ અને અપની પર્યાય જો વિકાર હો, મિલ્થ્યાત્વ હો, રાગ દ્વેષ હો, તો અપના અસ્તિત્વમેં આત્માકા વ્યાપકપણા હૈ. કર્મમેં ને શરીરમેં વ્યાપકપણા હૈ એસા નહીં, ઔર કર્મ ને શરીર દૂસરી ચીજ હૈ એ અપની પર્યાયમેં વ્યાપક હૈ એસા નહીં. સૂક્ષ્મ વાત બાપુ ! આ તો પરમ સત્ય બાત હૈ. અભી કભી એને જચી નહીં, રૂચી નહીં. આહાહા !

એ ભગવાન આત્મા આ શરીર કર્મ આદિ હૈ અંદર વસ્તુ ઉસકો તો છૂતે હી નહીં આત્મા. કર્મ શરીર વાણી ઉસકો તો આત્મા છૂતે હી નહીં, અડતે હી નહીં. આહાહા ! ત્યારે હૈ કૈસે ? કિસમેં ? કે અપની અનંત શક્તિ ગુણ હૈ ગુણ હૈ જો ત્રિકાળ વસ્તુ હૈ ને, વસ્તુમેં ગુણ શક્તિ રહેતે કે નહીં ? વસ્તુ હૈ ઉસકા સ્વભાવ હૈ કી નહીં ? વસ્તુ હૈ સ્વભાવવાન હૈ, તો ઉસકા કોઈ સ્વભાવ હૈ કી નહીં ? યે સ્વભાવ જો જ્ઞાન દર્શન આદિ અનંત ગુણ હૈ વહ ઉસકા ગુણ સ્વભાવ હૈ. ઉસમેં ભી વ્યાસ હૈ ઔર ઉસકી જો વિકૃત અવિકૃત અવસ્થા, અવિકૃત અવસ્થા અસ્તિત્વગુણ આદિકી અવિકૃત અવસ્થા હોતી હૈ. સૂક્ષ્મ હૈ ભાઈ ! વિષય જ તદન જુદી જાત છે. અને રાગાદિ દુઃખાદિ એ વિકૃત અવસ્થા હૈ. એ સબમેં વ્યાપક આત્મા હૈ દ્રવ્યગુણ પર્યાયમેં.

એ વિકારમેં વ્યાસ હૈ તો અપની પર્યાય હૈ ઉસમેં વ્યાસ હૈ. એ વિકાર કર્મસે હુવા ને કર્મ વ્યાપક હોકર યહાં આયા એસા હૈ નહીં. આહાહાહા ! પહેલે તો ચૌદ બ્રહ્માંડમેં આત્મા એક વસ્તુ હૈ એ કિતનેમેં હૈ ને કેસા હૈ, યહ બાત સિદ્ધ કરતા હૈ. આહાહા ! યહ અપના જો અનંત ગુણ હૈ શક્તિયાં સત્કા સત્ત્વ, વસ્તુકા સ્વભાવ, વસ્તુકા ગુણ ઓર ઉસકી વર્તમાન પર્યાય-અવસ્થા-હાલત એ વિકારી હો કે અવિકારી હો, અવિકારી એટલે સંવર નિર્જરાની અવિકારી પર્યાય અનાદિકી હૈ, એ અહીંયા નહીં, અનાદિકી નહીં. પણ ઉસમેં જો વિકાર હોતા હૈ તો ગુણ અને વિકારમેં આત્મા વ્યાપક હૈ, એસી વસ્તુકી ચીજ પરસે ભિન્ન અને અપને ગુણ પર્યાયસે સહિત બતાના, યે પ્રમાણકા વિષય હૈ ! આરે હવે આવી વાત !

હૈ ? અપને ગુણ પર્યાયોમેં વ્યાસ રહેનેવાલા હૈ. કલ વો કળશ ટીકામેં દેખા થા પણ શબ્દ આ નહોતા આયા. પીછે દેખા શબ્દ આયા હૈ ઉસમેં. “વ્યાસુમ્” પીછે દેખા. પછી નવ તત્ત્વનું કલ્પું તું ને ? પણ એમાં એસા આયા. “વ્યાસુમ્” અપના ગુણ પર્યાય સહિત હૈ. ભાઈ ! પહેલાં એણે માર્ગ યથાર્થ સમજના ચાહિએ, કયા ચીજ હૈ. આહાહા ! અનંત કાળસે અજ્ઞાનમેં ચાર ગતિ ચોર્યાસી લાખ યોનિમેં પરિભ્રમણ કરતે હૈ, યે પરિભ્રમણકી પર્યાય ભી ઉસમેં હૈ, ઉસમેં વ્યાપક હૈ, એમ કહેતે હૈ. સમજમેં આયા ? મિથ્યાત્વ અને રાગ દ્વેષકા પરિણામ યહ ભી ઉસકી પર્યાયમેં હૈ, (ઉસમેં) વ્યાપ્ત આત્મા હૈ. યે પર્યાય કોઈ કર્મસે હુઈ હૈ કે યે વિકારી પર્યાય કર્મમેં જાતી હૈ કર્મમેં વ્યાપક હોકર જાતી હૈ, એસા નહીં. સમજમેં આયા ? આહાહા !

એસે ગુણ પર્યાયમેં વ્યાસ રહેનેવાલા, બસ, ઈતની બાત.

હવે ‘શુદ્ધનય એકત્વ નિયતસ્ય’ ઉસમેંસે શુદ્ધનયસે એકત્વમેં નિશ્ચિત ક્રિયા ગયા. કયા કહા યે. આહાહાહા ! એ વસ્તુ ભગવાન આત્મા અને એના ગુણો અનંત અને એની પર્યાય એમાં વ્યાસ એ આત્મા. યે પ્રમાણકા વિષય, હવે પ્રમાણકા વિષયમેંસે શુદ્ધનયકા વિષય ભિન્ન પાડના હૈ. સમજમેં આયા ? વસ્તુ તો ઈતની અપનેમેં બસ આટલી.

હવે શુદ્ધનયસે ઉસકો દેખનેસે ‘શુદ્ધનય એકત્વ નિયતસ્ય’ એ શુદ્ધનય તો એકત્વપણાકો દિખાતે હૈ. ગુણગુણીકા ભેદ ને પર્યાયકા ભેદ એ શુદ્ધનયકા વિષય નહીં. આહાહા ! આવી વાત ! સમજમેં આયા ? અંતર જો વસ્તુ હૈ એકલો દ્રવ્ય જ્ઞાયકભાવ ઓ શુદ્ધનય ઉસકો બતાતી હૈ. અર્થાત્ સમ્યગ્દર્શનકી પર્યાય જો હૈ, ઉસકા વિષય વો ત્રિકાળી ધ્રુવ હૈ. ઉસકા વિષય દ્રવ્યગુણ પર્યાયમેં વ્યાસ જો થા, વો સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં. ધનાલાલજી ! (શ્રોતા:- બરાબર) ઝીણી વાત હૈ ભાઈ ! આહાહા ! એસા અપના અસ્તિત્વમેં દ્રવ્ય ગુણ પર્યાયમેં રહેનેવાલા હોને પર ભી શુદ્ધનય નામ નિશ્ચયનય ઉસકા વિષય જો હૈ યે તો એકત્વ એકરૂપ ત્રિકાળ વસ્તુ વો ઉસકા વિષય હૈ. ગુણના ને પર્યાયના ભેદો વો સમ્યગ્દર્શનકા વિષય ને શુદ્ધનયકા વિષયમેં હૈ નહીં. આરે ! આવો અર્થ છે. છે ?

શુદ્ધનયસે એકત્વમેં નિશ્ચિત ક્રિયા ગયા, એકરૂપ ત્રિકાળ હૈ. જીસમેં ગુણગુણીકા ભેદ ભી નહીં. એ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય ધ્યેય એ શુદ્ધનયકા વિષય. આહાહા ! અરે એણે કોઈ દિ’ અંદર વિચારેય ક્રિયા નહીં. અને એમને એમ ઓઘે ઓઘે જાણે ને માને એ કાંઈ વસ્તુ નથી, એના ભાવમાં ભાસન આવવું જોઈએ. આહાહા ! આ તો સર્વજ્ઞ પરમેશ્વર ઉસસે સિદ્ધ હુવા ઓર

लोखकसे भी वो सिद्ध असा ही होता है. समजमें आया ? પણ એ દરકાર ક્યાં ? આહાહા !

કહેતે હૈ કિ પ્રભુ આત્મા શરીર વાણી કર્મકિ મધ્યમ્ રહેતે ભી હો પણ ઉસકો છૂતે હી નહીં અને એ કર્મ ને શરીર એ આત્માકો છુયા હી નહીં. સમજમ્ આયા ? આહાહા ! वो तो त्रीण गाथाम् कहा, क्या ? समयसार त्रीण, दरेक द्रव्य वस्तु आ तो तद्न वात जगतसे निराणी है. प्रत्येक वस्तु अपना गुण पर्यायको खूँबते है. अपना धर्म नाम धारी राभेल शक्तियां और पर्याय उसको खूँबते है, પણ પર દ્રવ્યકો એક સ્વદ્રવ્ય કભી ખૂંબતે નહીં, છુતે નહીં, અડતે નહીં. આહાહા ! સમજમ્ આયા ?

કલ રાત્રિકો કહા થા નહીં ? પૈસા હમ દેતે હૈ દાનમ્. (શ્રોતા:- તો બરાબર હૈ) કયા બરાબર હૈ ? પૈસાકો આત્મા છૂતે હી નહીં, હાથકો છૂતે નહીં, ને હાથ પૈસાકો છૂતે નહીં. ઔર પૈસા મૈ દિયા, લો આ. એ તદ્ન ભ્રમ હૈ અજ્ઞાનીકા. સમજમ્ આયા ? ક્યોંકિ પરદ્રવ્યમ્ તો વ્યાસ હોતે નહીં. અપની પર્યાયસે પરદ્રવ્યકો છૂતે નહીં. વ્યાસ હોતે નહીં. પરદ્રવ્ય મ્ દિયા મૈ રખા મૈ લિયા યહ વસ્તુમ્ હૈ નહીં. કોણ દે અને કોણ લે. આહાહા ! ઝીણી વાત બહુ બાપુ ! આહાહા ! શું થાય ? એક પૈસાકી નોટ હો કે પૈસા હો રૂપિયો હો ચાંદીકા ઉસકો આ હાથ હૈ ને યહ છૂતે નહીં, અડતે નહીં અને પૈસા જાતે હૈ ઉસકી ક્રિયાસે. ઔર હાથકી પર્યાયકો આત્મા છૂતે નહીં અંગુલિકો, ક્યોંકિ અપના આત્મા અપના દ્રવ્ય ગુણ પર્યાયમ્ અપના ધર્મમ્ વ્યાપક હૈ, પરકો ખૂંબતે નહીં. શરીરકી અંગૂલિકો છૂતે નહીં. પાટણીજી ! આવું છે ન્યાં કલકતામાં ન મળે ન્યાં ક્યાંય આવી વાત. પૈસા પેદા થાય યે તો કહેતે થે પહેલે ઐસા બાત. આહાહા ! આવો માર્ગ ! કહેતે હૈ કે એક દ્રવ્ય દૂસરા દ્રવ્યકો છૂતે નહીં તો અપના આત્મા અપના દ્રવ્ય ગુણ પર્યાયકો છૂતે હૈ, યહ તો કહા. સમજમ્ આયા ?

હવે ઉસમ્સે, ઈતના નક્કી ક્રિયા પીછે, ઉસમ્ સમ્યઞ્ઠર્શન ન હુવા, સમ્યઞ્ઠર્શનમ્ તો પર્યાયકા ભેદકા નિષેધ હોતા હૈ. પ્રમાણમ્ ભેદ ને પર્યાયકા અસ્તિત્વ સાથમ્ રહેતે હૈ. (શ્રોતા:- ઈ કાંઈ સમજાણું નહીં) નહીં સમજાણું ? આહાહા ! પ્રમાણ જો હૈ યહ ત્રિકાળી કો ભી સાથમ્ રખતે હૈ ઔર પર્યાયકો ભી સાથમ્ રખતે હૈ કે પર્યાય ઉસમ્ હૈ, ઐસે પ્રમાણ અપના વિષયમ્ પર્યાયકો અપનેમ્ રખતે હૈ, કયા કહા ? (શ્રોતા:- પ્રમાણકા વિષયમ્ દ્રવ્ય પર્યાય સાથમ્ રહેતે હૈ ?) બેય છે. હૈ પણ, પર્યાય ઉસકી હૈ ને ઉસમ્ હૈ કે પરકી હૈ ને પરમ્ હૈ ? પોતાના ભાવમ્ હૈ, અપના ક્ષેત્રમ્ હૈ, અપના સ્વકાળમ્ હૈ પર્યાય. આહાહાહા ! ઐસા હોને પર ભી, સમ્યઞ્ઠર્શન પ્રગટ કરનેકો, આહાહાહા ! ધર્મકી પહેલી સીઢી, ધર્મકી પહેલી દશા પ્રગટ કરનેકો શુદ્ધનયકા વિષય બતાતે હૈ કે ઓ ત્રિકાળ એકરૂપ હૈ યે શુદ્ધનયકા વિષય હૈ, સમ્યઞ્ઠર્શનકા વો વિષય હૈ.

કહેતે હૈ કે અપની શક્તિયાં ઔર વર્તમાન દશા ઉસમ્ વો વ્યાસ હૈ વો તો પ્રમાણકા વિષય હુવા. એ ચીજ પરસે ભિન્ન હૈ ઔર અપનેસે અભિન્ન યહ ગુણ પર્યાયસે ભી હૈ ઉસમ્ ઐસા સિદ્ધ ક્રિયા. પણ વો સમ્યઞ્ઠર્શનકા વિષય નહીં. સમ્યઞ્ઠર્શન ને સમ્યક્ નિશ્ચય શુદ્ધનય એ ભાવશ્રુતજ્ઞાન-ભાવશ્રુતજ્ઞાન, દ્રવ્યશ્રુત નહીં. ભાવશ્રુતજ્ઞાનકા એક અવયવ જો વ્યવહારનય ઉસકા એક અવયવ હૈ. વહ તો પર્યાય ગુણ ભેદકો ભી જાનતે હૈ, પણ ઉસકા જો એક અવયવ શુદ્ધનય હૈ

યહ ત્રિકાળી એકત્વકો દેખતે હૈ. સમજાય એટલું સમજો બાપુ ! આ તો માર્ગ કભી દરકાર ક્રિયા હી નહીં. ધર્મકે નામે સાધુ હુવા દિગંબર હુવા, પંચમહાવ્રત લિયા, સબ મિથ્યાત્વભાવમેં હૈ સબ ભાવ યે. આહાહાહા !

યહાં તો સમ્યગ્દર્શનકા વિષય અથવા શુદ્ધનયકા વિષય અર્થાત્ શુદ્ધનય જો જ્ઞાન શ્રુતજ્ઞાનકા એક નિશ્ચયનયકા જ્ઞાન, ઉસકા વિષય એકત્વ હૈ. પૂરણ સ્વરૂપ એકત્વકી દૈષ્ટિ યહ શુદ્ધનયકા વિષય હૈ. આહાહા ! શશીભાઈ ! આવું ઝીણું છે.

આ તો હિન્દી હુવા હવે હજી આ તો હિન્દી આજ આયા હૈ ને, હવે અભી હિન્દી ચલેગા ને ? આહાહા !

એ પૂર્ણજ્ઞાનઘન હૈ. આહાહા ! વસ્તુ જો દ્રવ્ય હૈ યે તો પૂર્ણજ્ઞાનઘન હૈ. યહાં તો મેરે ઐસા ભી તર્ક ઉકા અભી પૂર્ણજ્ઞાનઘન હૈ તો પૂર્ણ શ્રદ્ધા ગુણ પૂર્ણ ગુણ શ્રદ્ધા સમ્યગ્દર્શન ગુણ, પર્યાય નહીં, જો સમ્યક્ શ્રદ્ધા ગુણ હૈ વહ ઉસસે પરિપૂર્ણ હૈ. સમજમેં આયા ? ફિર.....

ભગવાન જો આત્મા દ્રવ્યગુણ પર્યાયસે વ્યાપ્ત પ્રમાણકા વિષય બતાયા, ઉસસે કોઈ આત્માકા લાભ હુવા નહીં. આત્માકા લાભ કબ હોતે હૈ, કે જો ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ જો ધ્રુવ એ ભેદ અને પર્યાયકા વિષયસે ભિન્ન એકરૂપ જો ત્રિકાળ વસ્તુ હૈ પૂરણ જ્ઞાનઘન એ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય અથવા શુદ્ધનયકા વિષય અર્થાત્ એ પૂરણ જ્ઞાનઘન જે કહા, વો હી પૂરણ શ્રદ્ધા ગુણ પૂરણ હૈ, જ્ઞાનસે લો તો પૂરણ હૈ, શ્રદ્ધા ગુણસે લો તો યે પૂરણ હૈ, પર્યાય નહીં. આહાહા ! ચારિત્ર ગુણસે લો તો વીતરાળી ચારિત્ર પર્યાયકી બાત નહીં. ચારિત્ર ગુણસે ભી પૂરણ હૈ. આનંદ ગુણસે લો તો આનંદ ગુણસે પૂરણ હૈ. આહાહાહા ! પ્રભુત્વ ગુણસે લો તો પ્રભુ પ્રભુત્વ ગુણસે પૂરણ હૈ. આહાહાહા ! આવો મારગ ! એવો પ્રભુ, પૂરણ જ્ઞાનઘન, પૂરણ જ્ઞાનઘન એ જ્ઞાનકી પ્રધાનતાસે પૂરણ જ્ઞાનઘન કહા. બાકી દૂસરી ચીજસે દેખો તો પૂરણ ચારિત્ર ગુણ એટલે શાંત ગુણ અવિકારી વીતરાગ ભાવસે પરિપૂર્ણ હૈ. શ્રદ્ધા ગુણસે લો તો ત્રિકાળી જે શ્રદ્ધા ગુણ હૈ યે શ્રદ્ધા ગુણસે પરિપૂર્ણ હૈ. આહાહા ! આવું છે.

પૂર્ણ જ્ઞાનઘનમઃ, પૂર્ણ શ્રદ્ધાઘનમઃ, પૂર્ણ ચારિત્રઘન, પૂર્ણ આનંદઘન. આહાહા ! ‘એવં તાવાન્ અયં આત્મા’ જીતના સમ્યગ્દર્શન હૈ ઈતના આત્મા હૈ, આહાહાહા ! એક તો યે બાત કે વસ્તુ જો હૈ ઉસકા શ્રદ્ધાગુણ જો હે એ શ્રદ્ધાગુણ માત્ર આત્મા હૈ, એક વાત આ તો ઓલ્યા... આહાહા !

તો કહેતે હૈ જીતના સમ્યગ્દર્શન ઉતના આત્મા એક વાત એ. કે ત્રિકાળી દર્શન ગુણ હૈ જેમ પૂર્ણ જ્ઞાનઘન કહા ઐસે પૂર્ણ દર્શન ગુણ. દર્શન એટલે શ્રદ્ધા. પૂર્ણ શ્રદ્ધા ગુણ સંપન્ન હૈ. ઈતના આત્મા હૈ. (શ્રોતાઃ- પર્યાયનો આત્મા) પછી પર્યાયનો... આત્મા આને લીધો છે. ઈ કહું છું ને. પહેલો તો આ ગુણને લીધો. પૂર્ણ જ્ઞાનઘન કહાને ? ત્યાં પૂર્ણ શ્રદ્ધાઘન, પૂર્ણ ચારિત્રઘન ઐસા લેના. હવે એ પૂર્ણ જ્ઞાનઘન સંસ્કૃત ટીકામેં ગુણ લિયા હૈ, કળશ ટીકામેં શું કહેવાય આ ? આ કળશ ટીકા, આ લ્યો એકત્વ નિયતસ્ય આવ્યું, એ જ આવ્યું. રાજમલ ટીકા, દેખો ! આત્મા ! “તાવાન્ અયં આ અયં” આ જીવ વસ્તુ તાવાન્ સમ્યક્ત્વ ગુણ માત્ર હૈ- અપેક્ષાથી છે. જેમ એ પૂર્ણજ્ઞાન પૂર્ણજ્ઞાન સ્વરૂપ હૈ. એમ શ્રદ્ધા સમ્યક્ત્વ ગુણ પૂર્ણ હૈ અંદર, સમજમેં આયા કે નહીં ?

વસ્તુ શ્રદ્ધા ગુણ હૈ કે નહીં ત્રિકાળ ? જ્ઞાનગુણ ત્રિકાળ હૈ કે નહીં ? આનંદ ગુણ ત્રિકાળ હૈ કે નહીં ? ચારિત્ર ગુણ વીતરાગ ગુણ ત્રિકાળ હૈ કે નહીં ? તો એકેક ગુણસે દેખો તો યહ પરિપૂર્ણ ગુણસે પરિપૂર્ણ હૈ. રાજમલજી ! આવો માર્ગ છે ભાઈ ! આહાહા ! (શ્રોતા:- આ નવી વાત આવી) પણ અહીંયા તો ઐસા કહેના હૈ કે પૂરણ સમ્યક્ શ્રદ્ધા ગુણ આત્મા પૂરણ હૈ તો ઈસકી પ્રતીતિ ક્રિયા વો ભી આત્મા હૈ, કયું કહા યહ ? કે નવ તત્ત્વકી શ્રદ્ધા વો આત્મા નહીં, યે અનાત્મા હૈ. ભાઈ ! નવ તત્ત્વના ભેદવાળી શ્રદ્ધા એ રાગ હૈ, રાગ એ આત્મા નહીં, એ અનાત્મા હૈ. આહાહાહા ! ભગવાન આત્મા પૂરણ શ્રદ્ધા ગુણ સંપન્ન ત્રિકાળ વસ્તુ ભગવાન એની પ્રતીતિ શ્રદ્ધા એ પર્યાય આત્મા હૈ. નવ તત્ત્વકી શ્રદ્ધાકા રાગ એ આત્મા નહીં. એ બતાના હૈ યહાં. સમજમ્ આયા ? આ રે પ્રભુનો માર્ગ તો એટલો ગંભીર લાગે છે અંદર. આહાહા ! શૈલી વીતરાગની બહુ અલૌકિક વાતો છે. આહાહા ! અને તે આ સંતો દિગંબર સંત સિવાય આવી વાત ક્યાંય છે નહીં, હૈ નહીં, પણ એને સમજનારા સંપ્રદાયમાં પડયા એને પણ એની ખબર ન મળે. આહાહા !

કહેતે હૈ કે “પૂર્ણજ્ઞાનઘન એવં” જિતના સમ્યગ્દર્શન હૈ ઉતના આત્મા હૈ. આહાહાહા ! અર્થાત્ જે પૂર્ણજ્ઞાનઘન, પૂર્ણ શ્રદ્ધાઘન ઐસી જો પ્રતીતિ હુઈ ઉસકા ધ્યેયસે જો પ્રતીતિ હુઈ એ પ્રતીતિ આત્મા હૈ. નવ તત્ત્વકી પ્રતીતિ હુઈ વો આત્મા નહીં, ઓ તો રાગ હૈ, યે અનાત્મા હૈ. આહાહા ! સમજમ્ આયા ? વો કારણસે ત્રિકાળી જ્ઞાયક ભાવકી પ્રતીતિ અંદર જ્ઞેય બનાકર જ્ઞાન હોકર પ્રતીતિ હુઈ એ આત્મા હૈ, યે આત્માકી પર્યાય આત્મા હૈ. રાગ એ આત્મા નહીં. નવતત્ત્વકી શ્રદ્ધા વો આત્મા નહીં એમ કહેતે હૈ. આહાહાહા ! આ ભેદવાળી નવતત્ત્વની (શ્રદ્ધા હોં). મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમાં નવતત્ત્વની શ્રદ્ધા જે કીધી છે તે અભેદ છે એ સમ્યગ્દર્શન “તત્ત્વાર્થ શ્રદ્ધાનં સમ્યગ્દર્શન” જે ઉમાસ્વામીએ કહા એ પણ અભેદની દૈષ્ટિ, સમ્યગ્દર્શન હૈ નિશ્ચય. એ આત્માકા પરિણામ હૈ. આહાહાહા ! યહાં તો ઓલા નવ તત્ત્વોનો ભેદ હૈ ને જીવ, અજીવ, આસ્રવ આદિ તો એ હૈ ઐસી શ્રદ્ધા કરને જાતે હૈ તો ઉસકો વિકલ્પ ઉઠતે હૈ, રાગ આતા હૈ, રાગકો ત્યાં વ્યવહાર શ્રદ્ધા કહેનેમ્ આયા હૈ. આહાહા ! તો એ આત્મા નહીં. આહાહાહા !

ભગવાન આત્મા અપના પૂરણ સ્વરૂપ એકરૂપ ઉસકી પ્રતીતિ ને જ્ઞાન કરનેસે જો પરિણામ હુવા એ પરિણામ આત્મા હૈ. યહાં પરિણામ હૈ યે તો વ્યવહારનયકા વિષય હૈ, સમજમ્ આયા ? પણ યહાં જો પરિણામ હૈ ઉસકા વિષય જો પરિપૂર્ણ હૈ યે ઉપર ઉસકા ધ્યેય હૈ. વો કારણસે વો પરિણામકો આત્મા કહા. કયોંકિ નવતત્ત્વોની શ્રદ્ધા ને વ્યવહારશ્રદ્ધા જિતની હૈ એ બધી વ્યભિચાર આતા હૈ, ઉસમ્ રાગ આતા હૈ. આહાહાહાહા ! ભાવાર્થમ્ કહેગા. સમજમ્ આયા ? અને આ તો અવ્યભિચારી ભગવાન આત્મા એ પૂર્ણ જ્ઞાનઘન, પૂર્ણ આનંદઘન, સુખનો વૃંદ પ્રભુ એકલો સાગર આખો ડુંગર એકરૂપ ઉસકા જ્ઞાન કરકે પ્રતીતિ કરના એ સમ્યગ્દર્શનકી પર્યાય એ આત્મા હૈ. (શ્રોતા:- પર્યાય આત્મા કેમ થઈ જાય ?) કહા ને કી યે રાગકો આત્મા નહીં કહા માટે પર્યાયકો આત્મા કહા. વ્યવહારકી શ્રદ્ધા યે આત્મા નહીં, યે કારણે ઉસકો યહાં આત્મા કહા. નિર્વિકલ્પ પર્યાય હુઈ હૈ. આહાહાહા ! માર્ગ તો અત્યારે ક્યાંય... જગતને આકરો પડે એવો છે શું થાય ભાઈ ?

ओ आत्मा क्युं कडा ? हो प्रकारे कडा. ओक तो श्रद्धागुणसे परिपूर्णा प्रभु है, ओ आत्मा. और श्रद्धागुणकी परिपूर्णा स्वभावकी प्रतीत किया, वो भी आत्मा. ये राग नहीं ने विकल्प नहीं माटे उसको आत्मा कहेनेमें आया है. आहाहाहा ! समजमें आया ?

उतना ही आत्मा है इसलिये आचार्य प्रार्थना करते है “छमाम नवतत्त्व संतति मुक्त्वा” देओ आहाहाहा ! आचार्यको तो आत्मा प्राप्त हुआ है पण ह्ण विकल्प उठते है ने नव तत्त्वका, ज्ञानका ज्ञेय तरीके, आहाहाहा ! तो इस नवतत्त्वकी परिपाटीको छोडकर संतति-संतति. आ ञव ने आ अञव ने आ राग ने आ पाप ने आ आस्रव ने बंध ने अवा जे भेदोनी परिपाटीको छोडकर, आहाहा... ओमां अेकडूपता न आछ. परिपाटीको छोडकर ‘अयं आत्मा ओक अस्तु नः’, अयं नाम आ, आ, अयं आत्मा, ओक वस्तु ‘नः’ ओक वस्तु ‘नः’ नाम अमने ‘नः’ नो अर्थ अहीं नकार नहीं. ओक वस्तु ‘नः’ ओक वस्तु अमने डो बस. आहाहा ! लोको बहारमां तोडान करे छे ह्ण अने पोतानुं स्वरूप शुं छे के श्रद्धा शुं छे तेनो विचार करता नहीं ने आ मङ्गलना उधडा उभा (करे छे) है अेकांत छे. अरे भाछ अधुंय जेम छे तेम छे सांभलने हवे.

ह्ण पहेली सम्यग्दर्शनकी दशा केम प्राप्त थाय ने अेनो विषय कया अने प्राप्त थाय तो ओ परिणाम कैसा है उसमें आनंद आता है और ओ आत्माका परिणाम है, क्युंकि राग नहीं, आस्रव नहीं, बंधका परिणाम नहीं माटे ओ मोक्षका परिणाम है, मोक्षका कारणका परिणाम है, ओ आत्मा है. आहाहा ! समजमें आया ?

क्योंकि उसमें ओक भाव, भाव नामका गुण है आत्मामें. तो जब द्रव्य स्वभावका ओकत्व बुद्धि जयां हुछ तो उसमें ओक भाव, भाव नामका गुण है, तो वो कारणे जो भाव, भाव नामका गुण जो है ओ द्रव्यमें भी है, गुणमें भी है, और सम्यग्दर्शनकी पर्यायमें भी भाव, भाव नामका गुणका परिणामन आया ! आहाहा ! ओ आत्माका गुणका परिणामन हुवा, कया कडा छ ? अहीं पर्यायको सम्यग्दर्शनको आत्मा कडाने. आहाहाहा ! के आत्मामें ओक आनंद ने ज्ञान ने श्रद्धा नामका जेम गुण त्रिकाण है, अैसे ओक भाव, भाव नामका ओक गुण त्रिकाण है. आहाहाहा ! अरे इसको पकडनेसे द्रव्यकी ओकत्व बुद्धि होनेसे ओ भाव, भाव नामका गुण जो है वो द्रव्यमें भी है गुण में है और पर्यायमें भी भाव, भावका गुणका परिणामन आया. तो ओ गुणका ओ आत्माका परिणामन आया. समजमें आया ?

आ तो भाछ तीव्र पुरुषार्थ होय जेने माटे जगृत दशा जोछअे. बाकी प्रमादीओ अने आणसुना काम नहीं आ. आहाहा ! आहाहा ! आहाहा ! उतना ही आत्मा. इस नवतत्त्वकी परिपाटीको छोडकर “अयं आत्मा ओक वस्तु नः” अनेक परिपाटी जो है विकल्प नव तत्त्वका ओ हो पर्यायमें पण अमारा आश्रय करने के लायक यीज तो ओकडूप त्रिकाण है. आहा ! समजमें आया ? आ संतो अेम कहेते है अेम करीने जगतने बताते है. ओकडूप त्रिकाण ज्ञायक भाव, ओ ओकडूप अमने प्राप्त हो. वर्तमान सम्यग्दर्शनमें प्राप्त हुवा है, पण ह्ण यारित्रमें नबलाछ कमजोरी है ने रागादि है, तो उसको छोडकर हमको अेकीला आत्मा प्राप्त हो बस. आहाहाहा !

(શ્રોતા:- પરિપાટી શબ્દ શા માટે આવ્યો ?) કહા ને છે ને ક્રમ એક પછી એક જીવ અજીવ આસ્રવ ને બંધ ને મોક્ષ એમ પ્રકાર પડયાને ? એમ પરિપાટી આ એકડે એક, બગડે બે, ત્રગડે ત્રણ નથી બોલતા આમ આંક આંક પરિપાટી. એમ આ નવ આંક આવ્યા ને ? જીવ અજીવ પુણ્ય પાપ આસ્રવ સંવર નિર્જરા બંધ અને મોક્ષ એ પરિપાટી છે. આહાહા ! આ માર્ગ તે માર્ગ. આહાહા ! આચાર્ય પ્રભુ એમ કહેતે હૈ. આ તો અમૃતચંદ્રાચાર્યનો કળશ છે. એમ કુંદકુંદાચાર્ય એમ સંતો બધા સંતોની, કે નવના વિકલ્પો હજી સમ્યગ્દર્શન હુવા, ચારિત્ર હુવા, છતાં હજી વિકલ્પ જે ઉઠતે હૈ ભક્તિકા, મહાવ્રતકા આદિ વિકલ્પ ઉઠતે હૈ, સમજમેં આયા ? તો એ ભેદકો છોડકર, આહાહાહા... હમકો તો એકીલા આત્મા મોક્ષકી પર્યાયવાળા, કેવળજ્ઞાનકી પર્યાયવાળા આત્મા અમને પ્રગટ હો.

(શ્રોતા:- આમાં અંદર ચારિત્ર આવી ગયું.) ચારિત્ર તો અંદર પહેલા આ ગયા હૈ, પણ આ તો ચારિત્રની પૂર્ણતા કેવળજ્ઞાનની પૂર્ણતા એ પર્યાય આત્માકી એ અમને હો. આહાહાહા ! અરેરે ! એણે અનંતકાળ થયા. જૈનના નામે આયા, અગિયાર અંગેય ભણ્યો શાસ્ત્ર, પણ એમાં શું થયું ? ભણ્યો ખરો પણ ગણ્યો નહીં. ઓલામાં આવે છે ને ? “વાંચે પણ કરે નહીં વિચાર” એ અમારે આવતું. દલપતરામ કવિ હતા મોટા. અમારી નિશાળ વખતે સીતેર પંચોતેર વર્ષ પહેલાંની વાત છે. દલપતરામ કવિ હતા મોટા ક. દ. ડા., ક. દ. ડા. એટલે કવિ દલપતરામ ડાયાભાઈ એના ત્રણ નામ હતા. ક. દ. ડા. કવિ દલપતરામ પોણોસો વર્ષ પહેલાંની વાત છે, અમારી પરીક્ષા જ્યારે લેતા. અહીં તો પરીક્ષામાં અમને તો એ વખતે કાંઈ લાગતું નહોતું. જે જે પરીક્ષા આપીએ એમાં પરીક્ષામાં પાસ પહેલે નંબરે. કારણકે એ તો સાધારણ ભણતર. એ તો અંદર.. આહાહા ! પણ એ દલપતરામ એમ કહેતા કે “વાંચે પણ નહીં કરે વિચાર એ સમજે નહીં સઘળો સાર.” વાંચે પણ એનો વિચાર કરે નહીં કે આ શું છે, આ ભાવ શું ? આ વસ્તુ શું ? આ સ્થિતિ શું ? આહાહા ! અને એક શબ્દ આવતો તો એ વખતે “પ્રભુતા પ્રભુ તારી તો ખરી.” (શ્રોતા:- ક્યારે) ક્યારે ? “પ્રભુતા પ્રભુ તારી તો ખરી, મુજરો, મુજરો, મુજરો મુજ રોગ લે હરી” આ તો પોણોસો વર્ષ પહેલાંની વાત. તેર વર્ષની ઉંમર હતી ને. આહાહા ! કવિ હોંશિયાર હતા બહુ કવિ હોંશિયાર હતા. આપણે એને જોયેલ નહીં. એના ભાઈને જોયેલ. એના દીકરા હતા ને સાંઈઠ વર્ષનું ઉજવ્યું હતું ને અહીં ? અહીં ગુરુકુળમાં ઉજવ્યું હતું સાંઈઠ વર્ષનું, કવિ નાનાલાલ એના એક મોટા ભાઈ હતા વઢવાણમાં એ વ્યાખ્યાનમાં આવતા, દલપતરામ.(ના)

જ્યાં જ્યાં જાઈએ ત્યાં મોટા મોટા માણસો સાંભળવા આવે ખરા, (તેને) બેસે ન બેસે તે જુદી વાત. એક બીજા છે ત્યાં વઢવાણમાં નાનાલાલથી બીજા, નહીં ? એ આમ કહેતા’ તા ‘પ્રભુતા’ આત્મામાં પ્રભુ નામનો એક ગુણ છે. આ ભાઈ એને ખબર નથી. આત્મામાં ઈશ્વરપણા નામની શક્તિ ગુણ છે. હૈ ને ? ૪૭ શક્તિ. જીવતર, ચિત્તિ, દૈશિ, જ્ઞાન, સુખ, વીર્ય, પ્રભુ, સાતમો ગુણ હૈ. ૪૭ કા વર્ણન હૈ. આ સાતમો તો પ્રભુ ઈશ્વર તેરા ગુણ હૈ. અંદર તો પ્રભુતા પ્રભુપણું તેરી તો ખરી. ‘મુજરો’ મુજ રોગ લે હરી. અજ્ઞાનના રોગનો નાશ કરી દે અને તેરી પ્રભુતા પ્રગટ કર તો તેરી પ્રભુતા ખરી. આહાહા ! એને તો બીજી વાત હતી ઈશ્વરની વાતુંને. ઈશ્વર કર્તા ને આમ હું તો આમ(અર્થ) કરી નાખતો. સમજાણું છે કાંઈ ? આહાહા ! એ

नवतत्त्वना प्रकार भेदोने छोड़ी दृष्ट “यह आत्मा अेक ही” अेक ही अेकांत करते है देभो, “अेक अस्तु नः” अेक ज अमने हो. अेकांत नही करते ? पर्याय भी हो, भेद भी हो तो अनेकांत होता है, अैसा नही. अे अैसा अेक आत्माका भान हुआ तब पर्यायका ज्ञान होते ही (उसको) अनेकान्त कहेनेमें आता है. सम्यग्ज्ञान हुआ अेकीला यैतन्य उपरका अेक सम्यग्ज्ञान अेकान्त अपनेमें हुआ तब वो ज्ञान स्वपरप्रकाशक होनेसे पर्याय ने राग है उसका ज्ञान करते है. यह अनेकान्त है. समजमें आया ? आहाहा !

भावार्थ: वो टीका हुआ “सर्व स्वाभाविक अने नैमित्तिक अपनी अवस्थारूप” क्या कहेते है ? आत्मा जो अनंत गुण जो स्वाभाविक है और उसकी अवस्था जो स्वाभाविक हो, और नैमित्तिक कर्मना निमित्तना संगे जो विकृत अवस्था हो, अपनेमें अपनेसे नैमित्तिक अपनी अवस्थारूप “गुण पर्याय भेदोमें व्यापनेवाला” आहाहाहा ! अपनी शक्ति अेटले गुणो त्रिकाण और वर्तमान पर्याय. विकृत अविकृत. नैमित्तिक अेटले निमित्त कर्मना संगे उत्पन्न हुआ जो अपनेमें अपनेसे, अैसी विकारी पर्याय, अविकारी पर्याय अने अविकारी गुणो, अेमां व्यापनेवाला यह आत्मा, अेमां रहेनेवाला आ आत्मा. आहाहाहा ! “शुद्धनयसे अेकत्वमें निश्चित किया गया है” आहाहाहा ! “शुद्धनयसे ज्ञायक मात्र अेक-आकार दिखलाया गया है”. “अेक-आकार है” अेक-आकार अेटले अेक स्वरूप.

ज्ञायक अेकरूप त्रिकाण है उसकी दृष्टि करनेसे सम्यग्दर्शन होता है. धर्मनी पहेली शरुआत त्यांसे होती है. समजमें आया ? आहाहा ! शुद्धनयसे अेकत्वमें निश्चित किया गया अेक-आकार दिखलाया गया, उससे सर्व अन्य द्रव्यो और अन्य द्रव्योके भावोसे उसे अलग देभना, आहाहाहा ! श्रद्धान करना. त्रिकाणी ज्ञायकभाव अेकरूप स्वभाव, उसका ज्ञान करना, उसकी श्रद्धा करना उसको देभना सो नियमसे सम्यग्दर्शन है. निश्चयथी सत्य दर्शन सम्यग्दर्शन उसको कहेनेमें आता है.

व्यवहारनय हवे भीजो नय. आत्माको अनेक भेदरूप कहेकर आत्माको गुणना भेद ने पर्यायना भेद ने विकारनी अवस्थाना भेद ने, आहाहाहा ! आत्माको अनेक भेदरूप कहेकर सम्यग्दर्शनको अनेक भेदरूप कहेता है. व्यवहार सम्यग्दर्शनना अनेक भेद, देव गुरुनी श्रद्धा करो ने शास्त्रनी श्रद्धा करो ने नव तत्त्वनी भेदवाणी श्रद्धा करो. आहाहा ! आस्रवने आस्रव तरीके श्रद्धा करो, अेम व्यवहारनी श्रद्धा भेदरूप कहेते हैं न्यां व्यभियार आता है. त्यां सम्यग्दर्शन होता नही. आहाहाहाहा !

व्यवहारनय वस्तुको अेकरूप छोडकर अनेकरूप दिभाता है और अनेकरूपकी श्रद्धा करना वो दोष है, यह सम्यग्दर्शन नही. समजमें आया ? आहाहा ! आ तो जययंद पंडीते लीभा है. वो पहेले तो आचार्यका था. आ तो गृहस्थाश्रममें रहेनेवाला पंडीत उसने लीभा है. है ?

व्यवहारनय आत्माने अनेक भेदरूप कहेते है. सम्यग्दर्शनने अनेक भेदरूप कहे छे. देवने मानो. भगवान देव हों. गुरुने मानो, शास्त्रने मानो. नवतत्त्वने मानो आवा भेदने अनेकने मानो वही व्यभियार आता है. नियम नही रहेता. निश्चय सम्यग्दर्शन नही होता उसमें, अेकरूपता नही होती उसमें. आहा ! समजमें आया ?

શુદ્ધનયકી સીમા તક પહોંચને પર, આહાહાહા ! સ્વરૂપની એકતાની નય જો બતાતે હૈ એકતા. એની સીમા નામ મર્યાદા શુદ્ધનયકી સીમા એકરૂપકો બતાના હૈ. નિશ્ચયનયકી મર્યાદા એકરૂપકો બતાતી હૈ. આહાહા ! હવે આ એક જણો કહે કે આ સમયસાર હું પંદર દિવસમાં વાંચી ગયો તો. તમે સમયસાર બહુ વખાણ કરો છો. બાપુ એની એકેક પંકિત સમજના પ્રભુ આ તો મંત્રો હૈ. આહાહા ! આહાહા ! લ્યો આવી ગયા ડાકટરજી. ઠીક. સમજમેં આયા ? આહાહા ! શુદ્ધનયકી સીમા તક પહોંચને પર, આહાહાહા ! એક જ્ઞાયકભાવ પૂર્ણરૂપ બતાનેવાલી શુદ્ધનય ઉસકી મર્યાદા તક દેખનેસે, વ્યભિચાર નહીં રહેતા. અનેકતામેં શ્રદ્ધા કરના વો ત્યાં નહીં રહેતા. એકરૂપકી શ્રદ્ધા કરના વો સમ્યગ્દર્શન રહેતે હૈ. એ અવ્યભિચારી સમ્યગ્દર્શન હૈ. આહાહાહા ! ઈસલિયે નિયમરૂપ હૈ. યથાર્થ નિશ્ચયરૂપ હૈ. ત્રિકાળ એકરૂપ પરમાનંદ પ્રભુ ઉસકા જ્ઞાન કરકે પ્રતીતિ કરના અનુભવ કરકે, ઉસમેં દોષ નહીં રહેતા. વ્યભિચાર નહીં રહેતા, અનેકતા નહીં રહેતી. એકરૂપતા ઉસમેં દૈષ્ટિમેં આતા હૈ, વો નિયમસે હૈ.

શુદ્ધનયકા વિષયભૂત આત્મા પૂર્ણજ્ઞાનઘન હૈ. આહાહા ! એ ભગવાન તો પૂર્ણજ્ઞાનઘન હૈ, પૂર્ણ શ્રદ્ધાઘન હૈ, આનંદઘન હૈ, જ્ઞાનકી પ્રધાનતાસે કથન હૈ નૈ ? તો કૈસા હૈ જ્ઞાનઘન ? સર્વ લોકાલોકકો જાનનેવાલા જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ. ઉસકા અર્થ ઐસા નહીં હે કે એ લોકાલોકકો પર્યાયમેં જાનતે હૈ. ઉસકી શક્તિ લોકાલોકકો જાનનેકી શક્તિ ઉસમેં હૈ. સમજમેં આયા ? હરીભાઈ ! ખબર છે ? એના બાપા હતા એમ કહેતા કે એ તો લોકાલોકને એ જાણે પછી સમ્યગ્દર્શન થાય. ખબર છે ને ? એ માંદા હતા ને મેડી ઉપર ગયા હતા ને મોરબી ? આ તો લોકાલોકને જાણવું એ તો એની શક્તિ છે ગુણની, જ્ઞાનનો સ્વભાવ લોકાલોકને જાણવાનો એનો સ્વભાવ છે. લોકાલોકને જાણે પર્યાયમાં ત્યારે પછી સમ્યગ્દર્શન થાય એમ નથી અહીંયા. સમજાણું કાંઈ ? આવું છે, ઘણાં પરિચયમાં આવેલા હોય ને ઘણાં ઘણાં, આહાહા... આવેલા હોય ને ઘણાં ઘણાં.

(શ્રોતા:- પરમ અવગાઠ સમ્યગ્દર્શન તો કેવળજ્ઞાન થાય ત્યારે થાય છે.) એ દર્શન તો દર્શન હી હૈ. એ તો જ્ઞાનની અપેક્ષાએ ત્યાં પરમઅવગાઠ કહ્યું. ક્ષાયિક સમકિત હુવા તો ક્ષાયિક સમકિત એ પૂર્ણ હી હુવા. એ તો જ્ઞાન જબ હુવા તો જ્ઞાનની અપેક્ષાએ પરમઅવગાઠ કહેનેમેં આયા. સમજમેં આયા ? આહાહા ! ક્ષાયિક સમકિત હુવા તો એક અંશ ભી અંદર કમી નહીં હવે. આહાહા ! એ ક્ષાયિક સમકિત કેવળજ્ઞાનમેં સાથમેં આ જાયેગા. શ્રેણિક રાજા ગૃહસ્થાશ્રમમેં થા હજારો રાણી થી, હજારો રાજા ચામર ઢાળતે થે, ક્ષાયિક સમકિત થા. આહાહા ! તે બહારની ચીજ ક્યાં નડતે હૈ અંદરમેં, અંદર ભાન હુવા તો ક્ષાયિક સમકિતી. આહાહા ! સમકિતમાં કાંઈ પણ ઉણપ, ઓછપ નહીં. આહાહા ! અને એ ક્ષાયિક સમકિત લેકર નરકમેં ગયે. ઔર વો સમકિત લેકર નીકલેગા ઔર તીર્થકર હોગા. વો ભવ છેલ્લા. સમજમેં આયા ? પહેલાં તીર્થકર હોગા પન્નાભ દેવ. આહાહા !

એકરૂપ ત્રિકાળજ્ઞાયકકી પ્રતીતિ જ્ઞાન કરકે હો, એ તે કાંઈ સાધારણ વાત હૈ બાપુ ! આહાહા ! લક્ષમેં આખી ચીજ એકરૂપ લેના એ ક્યા ચીજ હૈ. આહાહાહા ! જ્ઞાનની વર્તમાન પર્યાયના ઉપયોગમેં પૂર્ણ ચીજકો લેના ઉપયોગમેં. આહાહા ! સમજમેં આયા ? એ સમ્યગ્દર્શન હૈ. આહાહાહાહા ! પહેલાં જ વાંધા હજી શ્રદ્ધા ને સમ્યગ્દર્શન એ વિના વ્રત ને તપ લઈ લીધા.

हो गया साधु. मीडा है अेकडा विनाना. आहाहा ! श्रेणिक राजा गृहस्थाश्रममें क्षायिक समडिती पण मोक्षमार्गमें. आहाहा ! केमके पूर्णज्ञानघनका ज्ञान ने प्रतीति निर्विकल्प अप्रतिहत अे सम्यग्दर्शनसे आगण बढकर यारित्र होगा अने आगण बढकर केवणज्ञान होगा. तो सम्यग्दर्शन सजंग रहेगा उसमें. आहाहाहा !

योगसारमें वो आते है गृहस्थाश्रममें हेयाहेयनुं ज्ञान. आते है ? गृह काम करतां छतां हेयाहेयनुं ज्ञान. गृहस्थाश्रमनुं काम करतां ये तो बताया है. काम होता है उसको जानते है. गृहकाम करवा छतां हेयाहेयनुं ज्ञान. हेय नाम भेद आदि विकल्प आदि हेय है. अने अभेद अपंडानंद प्रभु ते उपादेय नाम अहेय है. अहेय है अेटले उपादेय हे. आहाहाहाहा ! यकवर्तीना राज्यमां रखा छतां पण आ बन सकते है. आहाहा ! समजमें आया ? योगसारमां आवे छे ने बे ठेकाणे आवे छे. मुनिजन हो आत्मज्ञानी अनुभववी हो के गृहस्थी हो आत्मानो अनुभव कर सकते है. आहाहा ! अने नियमसारमां तो त्यां लग कहा है, के गृहस्थाश्रममें श्रावक है वो ली सम्यग्दर्शन निश्चय सम्यग्ज्ञान निश्चय अने यारित्र निश्चय उसकी भक्ति करते है नाम सेवा करते है तीनों. नियमसार (में) है. आहाहाहा !

त्यारे अेक ठेकाणे अैसा कहा की श्रावकको गृहस्थाश्रममें शुद्ध उपयोग होता नही, अैसा कहा टीकामें. है ? छसका अर्थ क्या ? जे मुनिने शुद्ध उपयोग होता है अैसा शुद्ध उपयोग नही होता. समजमें आया ? शुद्ध उपयोग न हो तो शुद्ध उपयोगमें तो सम्यग्दर्शन होता है. आहाहा ! और पीछे पाछणमें पण कोछने पंटर दि' मडिने कोछने तुरत ज होता है शुद्ध उपयोग. आहाहा ! कोछको पंटर दिवसे मडिने हो जाता है शुद्ध उपयोग समडितीको. आहाहा ! समजमें आया ? विशेष कहेगा. (श्रोता:- प्रमाण वयन गुरुदेव)